

Z A N A Š E S E L O

ZAKON O ISKORIŠTAVANJU POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA

U Sl. listu br. 43/59. objavljen je Zakon o iskorištavanju poljoprivrednog zemljišta.

Budući da je iskorištavanje poljoprivrednog zemljišta, bez obzira u čijem je vlasništvu, od općeg društvenog interesa, zakon propisuje odgovarajuće mjere i sankcije.

Donosimo kratak izvod iz spomenutog zakona:

»Korisnici poljoprivrednog zemljišta obavezni su zemljište iskorištavati kako najbolje odgovara prirodnim svojstvima i postojećim ekonomskim i tehničkim uvjetima.

Ne obrađuju li korisnici zemljišta, ili ga ne obrađuju na način propisan ovim zakonom, Narodni odbor mora osigurati obradu zemljišta.

ONO može propisati minimum agrotehničkih mjera ili pojedine agrotehničke mjere na cijelom području ili na pojedinim dijelovima područja općine. Istotako ONO može propisati agromelioracione mjere za zemljište nepodesno za intenzivnu proizvodnju. Ukoliko ONO ne propiše odgovarajuće mjere, može ih propisati KNO.

Poljoprivredne organizacije daju inicijativu, da ONO propiše određeni minimum agrotehničkih mjera ili pojedine agrotehničke mjere. Prethodno treba osigurati uvjete za primjenu takovih mjera.

Poljoprivredne organizacije su obavezne da donose osnovne planove o iskorištavanju zemljišta, u kojima predviđaju primjenu suvremenih naučnih načina obrade i organizacije proizvodnje, koja daje najviše ekonomske rezultate.

Korisnici zemljišta u građanskoj svojini (individualni proizvođači) obavezni su, da obrađuju zemljište onako, kako se ono obrađuje u kraju, gdje se nalazi, i da primjenjuju sve agrotehničke i agromelioracione mjere, koje su propisane za područje, u kojem se nalazi njihovo zemljište. Ukoliko spomenuti korisnici ne mogu sami osigurati primjenu propisanih mjera, mogu s poljoprivrednim organizacijama uz tržišne cijene i druge tržišne uvjete zaključiti ugovore, koji im osiguravaju primjenu naprijed navedenih mjera.

Ne obradi li korisnik poljoprivrednog zemljišta, ili ne primjenjuje li propisane agrotehničke ili agromelioracione radove, a u tome nije bio spriječen višom silom ni drugim opravdanim razlogom, može se neobrađeno zemljište staviti pod prisilnu upravu od 1—5 godina.

»Zakon propisuje kako se iskorištava poljoprivredno zemljište na području hidromelioracijskog sistema (poboljšanje zemljišta odvodnjom, odnosno dovodom vode) arondiranog zemljišta, pa zaštitu zemljišta od erozije (odnošenja i ispiranja plodnog sloja zemljišta) i bujica u cilju osposobljavanja zemljišta za poljoprivrednu odnosno šumarsku proizvodnju.«

U pogledu izdavanja zemljišta u zakup zakon propisuje:

»Poljoprivredna zemljišta u građanskoj svojini mogu se davati u zakup poljoprivrednim organizacijama, a individualnim poljoprivrednim proizvođačima i drugim građanima samo radi organiziranja poljoprivredne proizvodnje. Individualni proizvođači mogu uzimati zemljište u zakup samo do propisanog zemljišnog maksimuma.

Individualni poljoprivredni proizvođač, koji nudi svoje zemljište u zakup dužan je da tu ponudu objavi na oglasnoj ploči mjesne kancelarije, odnosno na ploči općinskog narodnog odbora. Takvo zemljište može se dati u zakup drugom individualnom proizvođaču, tek ako ga u roku koji svojim propisima odredi općinski narodni odbor nije htjela uzeti u zakup nijedna poljoprivredna organizacija.

Poljoprivredna organizacija nema pravo prvenstva uzimanja u zakup zemljišta u slijedećim slučajevima:

1. Kad je individualni poljoprivredni proizvođač ili član njegovog domaćinstva, koji je zemljište obrađivao pozvan na odsluženje vojnog roka.

2. Kad individualni poljoprivredni proizvođač ili član domaćinstva, koji je zemljište obrađivao zbog bolesti, iznemoglosti ili nesposobnosti za rad druge vrste nije u mogućnosti da zemljište obradi.

Ovakvi proizvođači nisu dužni da objavljuju ponudu o izdavanju zemljišta u zakup.«

KAKO POVEĆATI I POJEFTINITI UZGOJ I DRŽANJE GOVEDA

Intenziviranjem ratarske proizvodnje i povećanjem obradivih površina na općedruštvenom sektoru postavlja se jedan od važnijih zadataka kako povećati broj goveda, odnosno krava.

Poljoprivredna dobra i zadružne ekonomije obično obnavljaju i po potrebi povećavaju broj krava uzgojem ženske teladi iz vlastitog matičnog stada. To je najsigurnije, ali presporo.

Zabrana klanja ženske teladi do 6 mjeseci pruža im mogućnost otkupa ženske rasplodne teladi od individualnih proizvođača. Budući, da se ta telad otkupljuje uz povoljne cijene, to stimulira individualne proizvođače da do otkupa što bolje uzgajaju i drže žensku rasplodnu telad.

Individualni proizvođači zainteresirani su da intenziviranjem krmne baze drže više krava, jer će još niz godina biti potražnja za valjanom ženskom teladi. Dakako, da će prednost kod otkupa imati oni proizvođači, koji posjeduju krave pod kontrolom. To će ih ponukati, da stupe u govedarske ogranke, pa da u kooperaciji s OPZ-ama poduzimlju sve mjere za unapređenje govedarstva i što bolje unovče podmladak krava.

Otkupom teladi poljoprivredna dobra i zadružne ekonomije najviše mogu povećati broj krava. Kod toga je prednost i u tome, što telad mogu privikavati na odgovarajuću prehranu i suvremeni način držanja, a to je teže postići kod otkupljenih junica i krava.

Otkupom rasplodnih junica i krava poznatog porijekla i kontrolirane proizvodnje na domaćem tržištu poljoprivredna dobra i zadružne ekonomije mogu otkupiti stanoviti broj. Međutim, na taj način može se otkupiti razmjerno malen broj junica i krava. Često ni njihova kvaliteta nije onakova kakova bi trebala biti. Prebacivanje junica, odnosno krava, s jednog područja u drugo, skopčano je s izvjesnim gubicima i smanjenjem proizvodnje kod krava, kao posljedica loše aklimatizacije i promjena u prehrani i njezi, prijenosa zaraznih bolesti, a naročito zaraznog pobacivanja (bruceloze) i dr.

Posljednjih godina forsira se uvoz rasplodnih junica i krava, i to naročito mliječnih pasmina (crno i crvenošare, jersey, pa simentalске i dr.). Na taj način može se također osnovati matična stada goveda na opće-

društvenom sektoru. Uvezena goveda su skupa, a sam uvoz je skupčan s većim troškovima i rizikom unošenja zaraznih bolesti uza sve to što se provodi karantena. Nastaju gubici i zbog loše aklimatizacije, promjene okoline, načina prehrane, držanja i njege. Ipak uvozom mogu poljoprivredna dobra i zadružne ekonomije poboljšati pasminski sastav goveda i povećati proizvodnju mlijeka.

Kod uzgoja junica nije svejedno kolika je njihova proizvodna cijena, jer to kasnije tereti proizvodnju (kg proizvedenog mlijeka). Moramo imati na umu, da ćemo jeftinijom proizvodnjom podići životni standard radnog naroda t. j. omogućiti mu da nabavlja mlijeko po pristupačnim cijenama.

Uzgoj vlastitih junica, odnosno krava, pojeftinit ćemo ako u prvom redu pojeftinimo njihovu prehranu, jer to najviše opterećuje uzgoj. To ne znači, da ih treba hraniti manje vrijednom krmom, već treba paziti na izbor i proizvodnu cijenu krmiva. Povećanjem prinosa na krmnim površinama smanjit ćemo proizvodnu cijenu krmivima. Krave treba hraniti uglavnom krmom vlastite proizvodnje. Voluminozna krma mora biti kvalitetna, jer ćemo tako zaštedjeti krmne smjese, i time smanjiti proizvodne troškove mlijeka.

Danas nije problem uzgojiti tele s malim količinama mlijeka, jer raspoložemo takovim krmnim smjesama, koje djelomično, a čak i potpuno mogu zamijeniti mlijeko. Zavisit će o cijeni, da li ćemo u uzgoju upotrebiti više mlijeka ili krmnih smjesa. Samo prvih 6—10 sedmica davat ćemo punomasno mlijeko, pa ćemo uz dodatak odgovarajuće krmne smjese prijeći na obrano mlijeko. Ne isplati se davati više punomasnog mlijeka od 300—500 litara (vidi »Mljekarstvo« br. 10/59.). Treba imati na umu, da bez kvalitetnog sijena ne možemo imati uspjeha u uzgoju goveda, pa jedan od preduvjeta za njihov pravilan i rentabilan uzgoj je osiguranje kvalitetne voluminozne krme.

Pravilnom prehranom možemo skratiti vrijeme potrebno za uzgoj junica do pripusta, pa tako pojeftiniti njihov uzgoj. Prije se preporučivalo da se i junice rano zrelih pasmina, kao što su simentalke, pripuštaju sa 24 mjeseca, a i starije, kako bi se njihov okvir (tjelesne mjere) i težina što više povećali. Razumljivo je, da se kasno pripuštaju i to sa 30 i više mjeseci junice kasno zrelih pasmina, kao što su naše domaće, buše i podolske pasmine. Njih obično nalazimo u gospodarski zaostalim krajevima, gdje se proizvodi loša temeljna krma, pa se sporo razvijaju.

Vrijeme pripusta zavisit će o razvijenosti. To vrijedi za junice rano i kasno zrelih pasmina. Za pojedine pasmine goveda imamo standarde, koji određuju njihov okvir i težinu. Prema dosadašnjem iskustvu najbolje je pripuštati junice kada postignu 70% težine odrasle krave. Ipak bi bilo pogrešno, kad bi se samo na to pazilo. Pojačanom prehranom može se postići kod junica nakon navršene godine više od 70% težine odrasle krave. U tom slučaju ne bi postigli odgovarajući okvir, pa ako nastavimo takovim načinom uzgoja, s vremenom ćemo dobiti manji tip krava. To bi moglo imati za posljedicu i smanjenje proizvodnje mlijeka.

Težina i okvir kod simentalčkih junica može se postići sa 15—18 mjeseci, a kod crnošarih nešto prije, t. j. sa 14—17 mjeseci.

Dešava se, da se pripuste junice i kad ne postignu odgovarajuću težinu i okvir, kako bi se čim prije proizvele krave. To se provodi ne samo kod junica kasno zrelih pasmina, već i kod rano zrelih (na pr. u Holandiji). U tom slučaju nakon prvog teljenja pripustit ćemo krave istom pri kraju muznog razdoblja (laktacije), dakako potrebno je te krave prije pripusta dobro hraniti. Zbog ranog pripusta junica ne mora se skratiti razdoblje proizvodnje.

Trajanje korišćenja krava zavisit će o zdravlju, njezi i prehrani, kao i intenzivnosti proizvodnje. Produljenjem razdoblja korišćenja krava smanjit će se njihova amortizacija, pa će proizvodni troškovi za mlijeko biti manji.

Pojeftinjenje proizvodnje zavisit će i o visini amortizacije staja, pa zato treba nastojati, da se izgrade što jeftinije staje. T. zv. klasične (solidno građene) staje su vrlo skupe, a osim toga zahtijevaju više radne snage za prijevoz voluminozne krme i stelje i iznošenje gnoja, te njege i prehrane krava. U tim stajama su goveda zatvorena. Obično im manjka svježih zrak, a to nepovoljno utječe na zdravlje i proizvodnju. Zbog toga se preporučuje izgradnja jeftinih staja, t. zv. otvorenih staja, kao što su nadstrešnice od jeftinog materijala. U otvorenim stajama krave u ispustu same uzimlju voluminoznu krmu (sijeno i silažu), koja se za nju ljeti spremi. Koncentrati se daju u posebno izgrađenom izmuzištu, gdje se mehanički muže. U otvorenim stajama valja steliti većom količinom slame (8—10 kg po kravi). Stajski gnoj se iznosi dva puta na godinu. Time se omogućuje topli i meki ležaj, što je važno za zimu. Time, što krave same uzimlju voluminoznu hranu, otpadaju troškovi prijevoza i polaganje krme u valove i iznošenja gnoja, pa na jednog radnika otpada 40—50 krava, dok inače 12—15 krava.

K.

VIJESTI

Raspodjela sredstava Fonda za kadrove u god. 1960. — Prema odluci Saveznog izvršnog vijeća raspodjela ukupnih sredstava Fonda za kadrove u god. 1960. je takova da privrednim organizacijama ostaje 60% od ukupnih sredstava, Saveznom fondu za kadrove 5%, dok se ostatak od 35% dijeli između republičkih i kotarskih fondova.

Upravni odbor Fonda za kadrove NRH predložit će Izvršnom vijeću, da donese odluku prema kojoj bi republičkom Fondu za kadrove ostalo 15%, a kotarskim fondovima 20% od ukupnih sredstava.

Savezno izvršno vijeće je ovakvom raspodjelom željelo postići to, da se u okviru komuna i kotara i uz učešće privrednih organizacija vodi politika izgradnje objekata koji služe za redovno školovanje i za obrazovanje kadrova za privredu, da se neposredno na terenu donose odluke i zaključci svih zainteresiranih faktora o prioritetu izgradnje pojedinih objekata i o utrošku sredstava, koja se

nalaze na određenom području kotara.

Sastanak komisije za nagrađivanje po učinku rada u Osijeku. — U Osijeku je 23. I. 1960. održan drugi sastanak komisije za nagrađivanje po učinku rada. Sastanku su prisustvovali drug Geno Jurić, predsjednik Republičkog odbora Sindikata poljoprivrednih i prehrambenih radnika, te predstavnici mljekara T. M. P. Osijek, Zagrebačke mljekare i Stručnog udruženja mljekarskih organizacija Jugoslavije, Sekcije za Hrvatsku.

Na sastanku je ing. Đ. Butraković upoznao članove komisije s prednacrtom pravilnika o kompleksnom nagrađivanju, koji je sastavljen za T. M. P. Osijek. Predviđa se 5 obračunskih jedinica, a kao osnova za nagrađivanje služi utrošak radnih sati za 1 tonu preradeвина. Iskustva u kompleksnom nagrađivanju TMP Osijek koristit će i ostalim mljekarama kod uvođenja ovog načina nagrađivanja u njihove pogone.

P.